

**ВИДИ РОДУ *PINUS* L. В КОЛЕКЦІЇ АГРОБІОСТАНЦІЇ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

Ю.О. Карпенко, к.б.н., завідувач кафедри екології та охорони природи,

А.В. Григораши, завідувач агробіостанції

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013

Рід *Pinus* є найбільш різноманітним в екологічному відношенні та найчисельнішим родом родини *Pinaceae*, і нараховує у світовій флорі більше 100 видів. В Україні в культурі зустрічається понад 60 видів сосен, на Чернігівщині – понад 10 видів, які у значній кількості та різноманітності представлені в дендропарку «Тростянець». Умови території агробіостанції ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка сприятливі для зростання більшості хвойних, зокрема вона розташована на лівій борівій терасі річки Стрижень, ґрунтовий покрив якої складають дерново-підзолисті ґрунти легкого механічного складу.

Колекція сосен агробіостанції в складі коніферетуму почала створюватися у 2001 році та налічує 15 видів та форм. Вона використовується як наукова колекція та для навчальних цілей при вивченні систематики голонасінних і виконанні студентських наукових робіт. Наведемо особливості її побудови.

Екземпляри сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) складаються з різних груп, пилюють і утворюють насіння щорічно; спостерігається самосів. В межах території урочища Ялівщина зростають її різновікові культури.

Сосна Банкса (*P. banksiana* Lamb.), її екземпляр на агробіостанції вирощений з сіяння, одержаного з Щорського району (2004 р.); у віці 10 років досягає висоти 3,5 м, утворює насіння, уперше пилював на 5-му році життя.

Сосна сибірська кедрова (*P. sibirica* Du Tour) у віці до 10–15 років росте повільно; 2 її екземпляри висотою 1,5 та 0,45 м, мають вік 19 років; одержані з розсадника приватної колекції М. Сокольника з смт. Короп.

Сосна чорна (с.австрійська) (*P. nigra* Arn.), її в колекції один екземпляр висотою 0,9 м та віком 7 років, дає щорічний приріст від 5 до 10 см.

Сосна гірська (*P. mugo* Turra) представлена 3 екземплярами, один – у віці близько 15 років (експедиція по Чорногорському хребту (2000)) та 2 садові форми (*Mughus*) придбані у фірмі «Сільський вісник» у 2012 році.

Сосна кримська (*P. pallasiana* D. Don), її екземпляри вирощені з сіянтів, отриманих під час експедиції до Криму у 2011 році (окол. с. Терновка) та дворічних сіянтів з розсадника М. Сокольника з смт. Короп; вони у віці 5–7 років досягли висоти 0,5 м.

Сосна жовта орегонська (*P. ponderosa* Dougl.), її екземпляри одержані з дендропарку «Тростянець» 5-літньому віці, з 7 екземплярів збереглося три рослини у віці близько 8 років.

Сосна Веймутова (*P. strobus* L.), її садова форма одержана з розсадника фірми «Агатіс».

Сосна білокора (*Pinus leucodermis* Ant (форма Compact Gem)), її екземпляр висотою 0,2 м, придбаний в Садовому центрі Епіцентру у 2012 році.

Сосна Арманда (сосна біла китайська) (*P. armandi* Franch), її екземпляр придбано з каталогу «Сільського вісника» влітку 2014 року, він має висоту 11 см, стан задовільний, потребує профілактичного укриття.

Сосна остиста (*Pinus aristata*), її екземпляр придбано з каталогу «Сільського вісника» влітку 2014 року, він має висоту 11 см, стан задовільний.

Восени 2014 року з розсадника Остерського лісового господарства одержані та висаджені сосна румелійська (сосна балканська) (*P. peuce* Griseb) (2 екземпляри висотою 0,3–0,5 м) та сосна широколиста (*P. cotorta* var. *latifolia*

S.Wats) (5 екземплярів висотою 0,1–0,3 м). Також з цього розсадника було одержано 7 екземплярів сосни корейської кедрової (*Pinus koraiensis* Siebold. et Zucc), які у віці 3 роки досягли висоти 0,15 м.

Колекція роду *Pinus* агробіостанції ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка потребує подальшої розбудови, шляхом поповнення новими видами та формами та з врахуванням їх наукової, декоративної та ландшафтної цінності.